

Faunabeheerplan kauw Zuid-Holland 2017 – 2023

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
mei 2017
Den Haag

Samenvatting

Anders dan de Flora- en faunawet (Ffw) eist de per 1 januari 2017 van kracht geworden Wet natuurbescherming (Wn) dat alle jacht, beheer en schadebestrijding ten aanzien van beschermde diersoorten wordt uitgevoerd volgens een faunabeheerplan. Naast de landelijke wettelijke regeling is provinciale regelgeving tot stand gekomen. Dit faunabeheerplan van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) behandelt de kauw.

Het idee achter de vernieuwde regels is duidelijk: zoveel als mogelijk inzichtelijk maken. Er zijn nieuwe eisen gesteld aan registratie en evaluatie van ingrepen en schades waarvoor niet alle benodigde gegevens voorhanden zijn. Voor zover dit met letters en cijfers samenvatten van natuur, ingrepen en schades mogelijk en haalbaar is, zal de FBE de monitoring in de toekomst verbeteren.

Het wettelijke- en beleidskader wordt uitgebreid besproken. Dit ook om de moeilijk toegankelijke nieuwe regelgeving voor de uitvoerders inzichtelijk te maken. De wettelijke status van de kauw is in grote lijnen niet gewijzigd: De kauw kan niet worden bejaagd maar wel jaarrond worden bestreden ter voorkoming van schade op basis van landelijke vrijstelling. Ten behoeve van bestrijding van schade die niet onder de landelijke vrijstelling valt, kunnen GS een ontheffing afgeven.

Na een beschrijving van de biologische aspecten, de verspreiding en aantalontwikkeling worden de verschillende vormen van schade die de kauw aanricht, behandeld. Daarbij wordt aangegeven of deze schades in Nederland en Zuid-Holland zijn opgetreden en of ze in de toekomst dreigen op te treden. Vervolgens worden de mogelijke middelen en maatregelen ter voorkoming van schade besproken. In de voorgaande jaren is de kauw ter voorkoming van schade aan gewassen en fauna bestreden op grond van de landelijke vrijstelling. GS hebben ontheffingen afgegeven om hierbij de vangkooi te gebruiken. De uitgevoerde bestrijding en de afschot- en vanggegevens die beschikbaar zijn, worden beschreven. Er wordt vervolgens voorgesteld om deze bestrijding voort te zetten. Duurzaam beheer (het blijvend verlagen van de stand) is in het verleden niet uitgevoerd en wordt ook niet voorgesteld. Gewasbescherming wordt bereikt door toepassing van verjaging, verjagend afschot en verlaging van de kauwenstand met behulp van het geweer en de vangkooi op en rond de locatie waar schade is ontstaan of dreigt te ontstaan. Ter verhoging van de effectiviteit van de bestrijding met het geweer wordt ook in het uur voor zonsopkomst (waarin kauwen zich naar de schadepercelen verplaatsen) opgetreden. Het gebruik van de vangkooi wordt vooralsnog niet aangevraagd, omdat op dit moment in de kooi gevangen kauwen alleen met het geweer mogen worden gedood, hetgeen veelal niet veilig kan gebeuren.

Er wordt een inschatting gegeven van de mate waarin schadebestrijding inwerkt op de staat van instandhouding. De kauw komt in bijzonder grote aantallen in Nederland en Zuid-Holland voor en zal hier ook blijven voorkomen. De kauw als broedvogel is op langere termijn bezien in Nederland in aantal toegenomen. De huidige stand van broedvogels is sinds het jaar 2000 ook toegenomen. Het aantal in de winter aanwezige kauwen is licht afgenomen, waarschijnlijk als gevolg van het minder naar Nederland komen van hier overwinterende kauwen. De situatie in Zuid-Holland komt hiermee overeen. De uitvoering van de schadebestrijding met geweer en vangkooi heeft de staat van instandhouding van de kauw in het verleden niet merkbaar beïnvloed, de ongewijzigde bestrijding zal ook in de toekomst hierop niet van invloed zijn.

Tenslotte wordt de uitvoering en de monitoring beschreven. De FBE sluit aan bij de wettelijke en provinciale regelgeving door de wildbeheereenheid (WBE) en de jachthouders die zijn aangesloten bij de WBE, een centrale rol te geven.

Foto op voorblad: Corvus monedula door M. Migo

1	INLEIDING	4
1.1	ALGEMEEN.....	4
1.2	WETENSCHAPPELIJK ADVIES, VOORLEGGING AAN WBE'S EN VASTSTELLING	4
1.3	DE FAUNABEHEERENHEID ZUID-HOLLAND	5
1.4	WERKINGSGEBIED FAUNABEHEERPLAN	5
2	WETTELIJK KADER EN BELEIDSKADER	7
2.1	ALGEMEEN.....	7
2.2	VERBODEN EN AFWIJINGEN.....	7
2.3	FAUNABEHEERPLAN	8
2.4	BEHEER	8
2.5	SCHADEBESTRIJDING	8
2.6	UITOEFENING VAN DE JACHT.....	10
2.7	MIDDELEN EN METHODEN VOOR HET VANGEN EN DODEN VAN KAUWEN.....	10
2.8	VERLEENDE ONTHEFFINGEN ONDER DE FFW.....	12
3	GEGEVENS OVER DE KAUW	13
3.1	ALGEMEEN.....	13
3.2	LEEFWIJZE EN VOORTPLANTING	13
3.3	TREK.....	13
3.4	VOEDSEL	13
3.5	VIJANDEN	13
4	VERSPREIDING EN AANTALONTWIKKELING	14
4.1	LANDELIJK.....	14
4.2	ZUID-HOLLAND.....	15
5	SCHADE	17
5.1	SCHADE AAN GEWASSEN, VEE EN BOSSEN	17
5.2	SCHADE AAN FAUNA	18
5.3	OVERIGE SCHADES.....	18
6	MIDDELEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE.....	18
6.1	WEREN EN VERJAGEN.....	18
6.2	AFSCHOT	19
6.3	VANGKOOI.....	19
7	IN ZUID-HOLLAND UITGEVOERDE SCHADEBESTRIJDING 2011-2016.....	19
8	VOORGESTELDE MIDDELEN, METHODEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE 2017-2023	20
8.1	UITVOERING VRIJSTELLING.....	20
8.2	VOORKOMEN OVERIGE SCHADES	21
8.3	BEPERKING OPTREDEN IN NATURA 2000-GEBIEDEN EN RUSTGEBIEDEN VOOR TREKGANZEN	21
9	STAAT VAN INSTANDHOUDING	21
9.1	ALGEMEEN.....	21
9.2	STAAT VAN INSTANDHOUDING VAN DE KAUW.....	23
10	ORGANISATIE UITVOERING.....	25
10.1	CENTRALE ROL WILDBEHEERENHEID (WBE)	25

10.2	UITVOERING VRIJSTELLING.....	25
10.3	VOORWAARDEN VOOR UITVOERING VAN DE VRIJSTELLING	26
10.4	UITVOERING VRIJSTELLING MET GEBRUIK VANGKOOI.....	26
11.	MONITORING.....	26
LITERATUUR		FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Dit faunabeheerplan van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) bevat een omschrijving van de bestrijding van kauwen die de FBE in de periode 2017-2023 nodig acht ter bescherming van verschillende in de wet genoemde belangen binnen het gehele werkgebied van de FBE. Onder de Wet natuurbescherming (Wn) die op 1 januari 2017 van kracht werd, worden jacht, duurzaam beheer van populaties en schadebestrijding uitgevoerd volgens het faunabeheerplan. Schade door kauwen kan worden beperkt door bestrijding op de schadelocatie en in het omliggende gebied. In dit plan wordt daarom niet voorgesteld de stand van de kauwen blijvend te verlagen door middel van duurzaam beheer. Verder is ook jacht geen onderdeel van dit plan, de kauw is niet aangewezen als jachtsoort.

De minister had de kauw onder de Flora- en faunawet (Ffw) landelijk vrijgesteld vanwege de belangrijke schade die ontstaat zonder bestrijding. De minister heeft deze vrijstelling onder de Wn voortgezet. De vrijstelling staat toe dat de kauw in geheel Nederland gedurende het gehele jaar met o.a. het geweer wordt bestreden. Voor het gebruik van de vangkooi bij deze bestrijding is vanaf 2008 een aanvullende ontheffing nodig¹. De vangkooi is een efficiënt en effectief middel om kauwen te bestrijden dat in sommige situaties belangrijke voordelen heeft ten opzichte van het geweer. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (GS) verleenden daarom vanaf 2011 ontheffingen aan individuen en wildbeheereenheden voor het gebruik van de vangkooi bij de uitvoering van de landelijke vrijstelling.

Het vorige faunabeheerplan kauw van de FBE, dat onder de Flora- en faunawet is opgesteld, bevatte een onderbouwing voor het gebruik van de vangkooi bij de uitvoering van de landelijke vrijstelling. Dit faunabeheerplan dat van kracht was in de periode 2013 – 2017² werd onder de Flora- en faunawet opgesteld met het doel de individuele ontheffingen te vervangen door één ontheffing verleend aan de FBE en een gestructureerd en qua omvang meetbaar gebruik van de vangkooi tot stand te brengen. Echter er is geen ontheffing verleend aan de FBE. Dit omdat er, gezien de regeling aangaande de middelen in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren, twijfel was gerezen over de ontheffbaarheid van de vangkooi.³

Naast een beschrijving van de uitvoering van de landelijke vrijstelling stelt dit faunabeheerplan voor om de vangkooi in sommige situaties te gebruiken als aanvullend middel bij deze uitvoering. Daarnaast wordt voorgesteld om het gebruik van het geweer toe te staan in het uur voor zonsopkomst.

1.2 Wetenschappelijk advies, voorlegging aan WBE's en vaststelling

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.2 lid 7 van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland is bij het tot stand komen van dit faunabeheerplan een wetenschapper betrokken. De FBE heeft een concept van dit faunabeheerplan voor nader advies

¹ Voor 2008 kon de vangkooi zonder ontheffing worden gebruikt bij de uitvoering van de vrijstelling.

² Het plan is door GS goedgekeurd voor de periode 18 oktober 2013 tot en met 31 oktober 2018 echter bij het van kracht worden van dit nieuwe faunabeheerplan vervalt het.

³ Onder de Wn is de regeling duidelijk, vangkooien kunnen worden toegestaan.

voorgelegd aan Sovon Vogelonderzoek Nederland. Naar aanleiding van het advies is het faunabeheerplan aangepast.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.12 lid 6 van de Wet natuurbescherming is dit faunabeheerplan aan de in Zuid-Holland werkzame wildbeheereenheden voorgelegd.

Aansluitend heeft het bestuur van de FBE dit faunabeheerplan op 19 mei 2017 vastgesteld en daarna aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland ter goedkeuring voor een periode van zes jaar

1.3 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Op 7 februari 2003 is de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) opgericht. Een faunabeheereenheid is een organisatie van jachthouders waarin sinds de invoering van de Wet natuurbescherming ook maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren (art.3.12 Wn). Het bestuur van de FBE bestaat op het ogenblik uit:

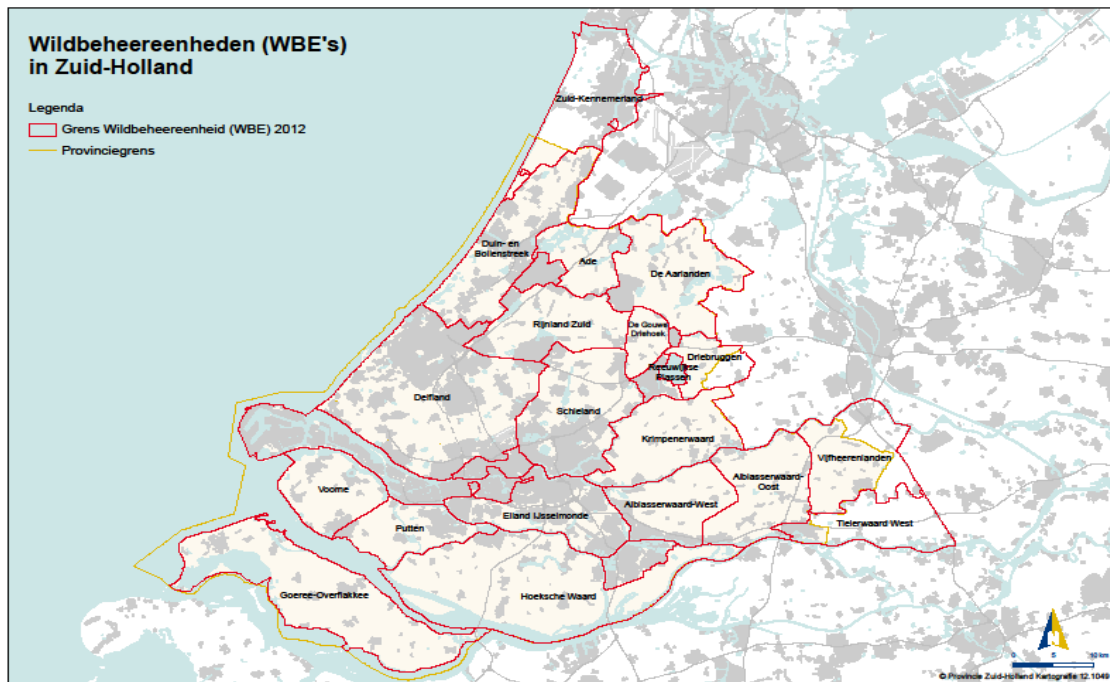
- Een vertegenwoordiger namens de Federatie Particulier Grondbezit;
- Een vertegenwoordiger namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap;
- Een vertegenwoordiger namens LTO Noord;
- Een vertegenwoordiger namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
- Een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boeren natuur Zuid-Holland;
- Een onafhankelijk voorzitter.

Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond (art. 3.23 Wn): De eigenaar of (erf)pachter of vruchtgebruiker is jachthouder; het jachtrecht kan worden verhuurd, de huurder wordt dan jachthouder. De jachthouder heeft het recht om in de geopende jachtijd te jagen op de vijf wildsoorten. Naast het recht om te jagen op de wildsoorten voeren jachthouders het faunabeheerplan uit o.a. ter voorkoming van schade aangericht door in het wild levende dieren. Jachthouders c.q. grondeigenaren zullen eigen schade willen voorkomen en zijn verder verplicht om ook rekening te houden met de belangen van derden. Ze kunnen civielrechtelijk worden aangesproken⁴.

1.4 Werkingsgebied faunabeheerplan

Het werkgebied van de Faunabeheereenheid is de gehele provincie Zuid-Holland. Afbeelding 1 geeft de ligging van het werkgebied en de ligging van de wildbeheereenheden (in 2016) binnen het werkgebied, weer. Dit faunabeheerplan geldt voor het gehele werkgebied van de FBE. Vanwege de verplichting die de Verordening stelt dat het werkgebied van een WBE minstens een oppervlakte heeft van 5.000 hectare in de provincie Zuid-Holland, zijn de grenzen van sommige WBE's begin 2017 aangepast. Ook enkele steden die nog niet in een werkgebied waren opgenomen, zijn bij WBE's ondergebracht. Eind 2016 zijn de WBE's Reeuwijkse Plassen, Driebruggen en De Gouwe Driehoek gefuseerd. De naam van de nieuwe WBE is WBE Reeuwijk en omstreken. Een kaart met de nieuwe ligging van de WBE's wordt op het ogenblik (mei 2017) gemaakt. De nieuwe kaart zal op de website van de FBE (www.fbezh.nl) worden geplaatst.

⁴ Zie hiervoor ook Hoofdstuk 6 van Alterra-rapport 1070.

Afbeelding 1: Werkgebied FBE en werkingsgebied faunabeheerplan

2 Wettelijk kader en beleidskader

2.1 Algemeen

De bescherming van dieren is vanaf 2002 geregeld in de Flora- en faunawet (Ffw). Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wn) in werking getreden. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Dit faunabeheerplan wordt van kracht onder de Wn. Bij de Wn hoort één Algemene Maatregel van Bestuur: het Besluit natuurbescherming (Bn) en één ministeriele regeling: de Regeling natuurbescherming (Rn). De Wn legt de meeste taken en verantwoordelijkheden bij de provincies. Provinciale Staten van Zuid-Holland (verder: PS) hebben de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (verder de Verordening) vastgesteld. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland (verder: GS) hebben de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming (verder: de Beleidsregel) vastgesteld.

2.2 Verboden en afwijkingen

Hoofdstuk 3 van de Wn gaat over de bescherming van plant- en diersoorten. Er zijn drie verschillende beschermingsregimes opgenomen in de eerste drie paragrafen van hoofdstuk 3. Een beschermingsregime voor vogels – waaronder de kauw - van de Vogelrichtlijn, een beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het verdrag van Bern en het verdrag van Bonn en een beschermingsregime voor andere soorten. De verboden die gelden t.a.v. de kauw en regels voor afwijking van deze verboden zijn opgenomen in § 3.1 Wn. Afwijken kan alleen indien dit nodig is vanwege limitatief in de wet opgesomde redenen en onder voorwaarden. GS kunnen ontheffing verlenen voor afwijking (art. 3.3 lid 1) of PS kunnen bij verordening vrijstelling verlenen (art. 3.3 lid 2).

Verboden

1. Kauwen mogen niet opzettelijk worden gedood of gevangen (art.3.1 lid 1 Wn);
2. Nesten, rustplaatsen en eieren van kauwen mogen niet opzettelijk worden vernield of beschadigd of nesten mogen niet worden weggenomen (art. 3.1 lid 2 Wn);
3. Eieren van kauwen mogen niet worden geraapt of onder zich worden gehouden (art. 3.1 lid 3 Wn);
4. Kauwen mogen niet opzettelijk worden gestoord tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (art 3.1 lid 4 en 5 Wn).

Van deze verboden kan worden afgeweken onder de volgende voorwaarden

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing (art. 3.3 lid 4 onder a Wn).
2. De afwijking is nodig vanwege onder andere een of meer van de volgende redenen:
 - a. in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid (art. 3.3 lid 4 onder b, 1° Wn);
 - b. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer (art. 3.3 lid 4 onder b, 2° Wn);
 - c. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren (art. 3.3 lid 4 onder b, 3° Wn);
 - d. ter bescherming van flora en fauna (art. 3.3 lid 4 onder b, 4° Wn).
3. De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de kauw (art. 3.3 lid 4 onder c Wn).

Overige verboden t.a.v. wilde kauwen

- Het is verboden kauwen, dood of levend, of makkelijk herkenbare delen van kauwen of uit kauwen verkregen producten, te verkopen, te vervoeren voor verkoop, onder zich te hebben voor verkoop of ten verkoop aan te bieden (art. 3.2 lid 1 Wn).
- De minister kan onder voorwaarden vrijstelling of ontheffing verlenen van dit verbod (art. 3.3 lid 3 onder a Wn). De minister heeft vrijstelling verleend ten aanzien van dode kauwen en producten van kauwen indien de vogels zijn verkregen door middel van beheer en schadebestrijding overeenkomstig de Wn (3.16 lid 1 en 2 Rn).

- Het is verboden, anders dan voor verkoop, kauwen of makkelijk herkenbare delen van kauwen of uit kauwen verkregen producten, onder zich te hebben of te vervoeren tenzij deze kauwen, delen of producten aantoonbaar overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de Wn zijn gedood of gevangen, onderscheidenlijk verkregen. (art. 3.2 lid 6 Wn).
- GS en PS kunnen onder voorwaarden respectievelijk ontheffing en vrijstelling verlenen van dit verbod (art. 3.3 lid 1 en 2). In artikel 1.4 lid Bn is geregeld dat deze bevoegdheden van GS en PS bij de minister berusten voor wat betreft het vervoeren van zieke of gewonde dieren in een dierenambulance en wat betreft het zich toe-eigenen en onder zich hebben van dode uit het wild afkomstige kauwen met het oog op het prepareren van deze vogels. De minister heeft in artikel 3.17 Rn onder voorwaarden vrijstelling verleend van het verbod aan een ieder voor het vervoeren met een dierenambulance. De minister heeft in artikel 3.18 Rn onder voorwaarden vrijstelling verleend van het verbod aan een ieder voor het onder zich hebben en vervoeren met het oog op preparatie en voor het onder zich hebben van een geprepareerde kauw.
- Het is verboden kauwen te prepareren (art. 3.38 lid 1 onder a Wn juncto art. 3.26 lid 1 Bn).
- Dit verbod geldt niet voor degene die binnen drie dagen gegevens doorgeeft aan de minister en de geprepareerde vogels voorziet van een merkteken (art. 3.40 Wn juncto art. 3.26 lid 2 Bn).

2.3 Faunabeheerplan

Volgens artikel 3.12 lid 1 Wn geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan opgesteld door de in het gebied werkzame faunabeheereenheid:

- het duurzaam beheer van in het wild levende populaties,
- de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en
- de uitoefening van de jacht.
- Artikel 3.12 lid 4 Wn regelt dat het faunabeheerplan passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade aangericht door in het wild levende dieren moet bevatten.
- In de Verordening is geregeld dat het faunabeheerplan een geldigheidsduur heeft van ten hoogste zes jaar (artikel 3.1).
- In de Verordening zijn eisen gesteld aan het faunabeheerplan. In bijlage 1 zijn deze eisen opgenomen met daarbij vermeld waar in dit faunabeheerplan invulling is gegeven aan deze eisen.

2.4 Beheer

Op basis van artikel 3.17 lid 1 Wn kunnen GS ontheffing verlenen ten behoeve van de beperking van de omvang van de populatie kauwen.⁵ In dit faunabeheerplan zal niet worden voorgesteld om de populatieomvang van kauwen blijvend te verlagen. Door middel van bestrijding op de desbetreffende locatie of in het omringende gebied kan schade in voldoende mate worden beperkt.

2.5 Schadebestrijding

De kauw is in het Bn aangewezen als landelijke schadesoort en voor de bestrijding van de kauw geldt een ministeriele vrijstelling (Rn). Deze specifieke vrijstellingsregeling voor schadebestrijding bestaat naast de algemene bevoegdheid van PS om vrijstelling te verlenen (op basis van art. 3.3 lid 2 Wn) van

⁵ GS kunnen ook – op basis van artikel 3.18 Wn - opdracht geven om de populatieomvang te beperken.

de verboden die gelden t.a.v. de kauw en naast de algemene bevoegdheid van GS om ontheffing te verlenen (op basis van art. 3.3 lid 1 Wn) van die verboden.

Aanwijzing als landelijke schadesoort

Op basis van artikel 3.15 lid 1 Wn is de kauw in artikel 3.1 van het Bn aangewezen als een vogel die niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat gevaar loopt en die in het gehele land schade veroorzaakt.

In de toelichting op het Bn staan de redenen voor de aanwijzing van de soorten die landelijk kunnen worden vrijgesteld waaronder de kauw (Ministerie van Economische Zaken, 2016):

- De kauw wordt niet in zijn voortbestaan bedreigd en loopt dit gevaar ook niet.
- De kauw veroorzaakt in het gehele land schade. Dit probleem kan alleen effectief worden aangepakt als de kauw in het gehele land kan worden bestreden.
- De schade die de kauw aanricht valt onder de typen schade die volgens de wet een afwijking van de verboden rechtvaardigen.
- De schade die kauwen veroorzaken bestaat uit vraatschade, pikschade, krabschade en schade door vervuiling aan maïs, graan, verschillende soorten groenten en fruit, bloemen en zaaibedden in de bosbouw. Daarnaast veroorzaakt de kauw ook schade door predatie van kuikens en jonge vogels.
- Er zijn geen effectieve niet-dodelijke maatregelen om deze schade te voorkomen.

Vrijstelling kauw

In artikel 3.1 lid 1 Rn is de kauw vrijgesteld: in afwijking van de verboden mogen kauwen worden bestreden door of namens grondgebruikers⁶. In artikel 3.1 lid 3 Rn is geregeld dat de vrijstelling geldt op door de door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen, of in het omringende gebied.

In artikel 3.15 lid 6 Wn is geregeld dat de vrijstelling uitsluitend betrekking heeft op:

- Door kauwen veroorzaakte belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren en
- door kauwen veroorzaakte schade aan flora en fauna.

Goedkeuring faunabeheerplan voor schadebestrijding

Volgens de Beleidsregel keurt GS een faunabeheerplan voor schadebestrijding goed indien in het plan is onderbouwd dat zonder schadebestrijding onder andere:

- er belangrijke schade aan gewassen kan ontstaan; onder belangrijke schade aan gewassen wordt verstaan schade aan landbouwgewassen van 250 euro of meer per geval;
- er belangrijke schade aan vee kan ontstaan; onder belangrijke schade aan vee wordt verstaan schade aan bedrijfsmatig gehouden vee van 250 euro of meer per geval;
- er belangrijke schade aan bossen kan ontstaan; onder belangrijke schade aan bossen wordt verstaan schade aan bossen die bestemd zijn voor de productie van hout van 250 euro of meer per geval;

⁶ Voor de verboden zie onder 2.2. De vrijstelling staat dus doden toe en het bewerken van eieren/nesten en verjagen.

- de volksgezondheid of openbare veiligheid in het geding komt; de volksgezondheid of de openbare veiligheid is onder andere in ieder geval in het geding in het geval dat:
 - in het wild levende dieren een risico vormen voor de verspreiding van voor de mens besmettelijke ziektes, waarbij dit risico wordt onderbouwd door een formele uiting van een overheidsorganisatie;
 - in het wild levende dieren een risico vormen voor de openbare veiligheid of gezondheid van personen in hun woon- of werkomgeving waarbij de desbetreffende personen zich in redelijkheid niet aan dit risico kunnen onttrekken en waarbij dit risico wordt onderbouwd door een formele uiting van een overheidsorganisatie;
 - vogels gedurende langere tijd verblijven in woonhuizen of kantoorpanden of bedrijfspanden waar levensmiddelen worden geproduceerd of verwerkt;
- in het wild levende dieren een risico vormen voor de veiligheid van het verkeer op de openbare weg of het treinverkeer, waarbij dit risico wordt onderbouwd door een goedgekeurd faunabeheerplan of een formele uiting van een overheidsorganisatie;
- de veiligheid van het luchtverkeer in het geding komt; de veiligheid van het luchtverkeer is onder andere in ieder geval in het geding:
 - in het geval dat vogels zich bevinden op het terrein van Rotterdam The Hague Airport of in de directe nabijheid daarvan;
 - wanneer vogels broeden op of nabij vaste start- en landingsplaatsen van helikopters;
- de noodzaak bestaat tot het beschermen van de flora of fauna; er is in ieder geval sprake van de noodzaak tot bescherming van de flora of fauna in het geval dat schade wordt veroorzaakt aan wettelijk beschermde diersoorten, vegetatie(s) of habitatype(n) waardoor het behalen van een doelstelling in het kader van Natura 2000 of het Natuurnetwerk Nederland in gevaar komt.

2.6 Uitoefening van de jacht

De kauw is niet aangewezen als jachtsoort. Jacht op de kauw is dus niet toegestaan en de uitoefening van de jacht maakt geen onderdeel uit van dit plan.

2.7 Middelen en methoden voor het vangen en doden van kauwen

Op basis van art. 3.25 lid 2 Wn zijn in artikel 3.3 lid 1 Rn de middelen voor vangen en doden aangewezen die kunnen worden gebruikt bij de vrijstelling:

- geweren;
- honden, niet zijnde lange honden;
- haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds;

In art. 3.4 lid c Rn is geregeld dat bij de uitvoering van de vrijstelling geweren en haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds niet mogen worden gebruikt op zondagen, de nieuwjaarsdag, de tweede paasdag, de tweede pinksterdag, de eerste en tweede kerstdag, en de Hemelvaartsdag.

Voor het gebruik van andere dan de genoemde middelen zijn gedeputeerde staten van de provincies bevoegd om ontheffing te verlenen (zie ook de Toelichting bij de Rn). GS kunnen slechts die middelen, installatie of methoden toestaan die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen (art. 3.3 lid 5 onder a Wn). In het Bn zijn middelen en methoden aangewezen in artikel 3.9 lid 1 en 2. Hiervan zijn voor kauwen geschikte middelen of methoden:

- vangkooien;
- het vangen met gebruikmaking van lokvogels, middelen waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt en lokvoer;
- slag- snij- of steekwapens;
- het doden door middel van cervicale dislocatie.

Geweer

In artikel 3.26 Wn zijn regels gesteld aan het gebruik van het geweer. Er is o.a. geregeld dat het geweer niet mag worden gebruikt op gronden, niet zijnde een jachtveld dat voldoet aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur gestelde regels (lid 1 onder b; de jachtveldregels staan in 3.12 Bn). Op basis van lid 2 zijn in het Bn nadere regels gesteld inzake het gebruik van het geweer. Van deze regels en van de jachtveldvereisten kan worden afgeweken bij vrijstelling of ontheffing (artikel 3.26 lid 3 Wn).

De nadere regels in het Bn betreffende het gebruik van het geweer omvatten o.a.

- een verbod om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang (3.16 lid 1 onder a);
- een verbod om het geweer te gebruiken binnen de bebouwde kom of binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom, of in de onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen (3.16 lid 1 onder b);
- een verbod om het geweer te gebruiken binnen de afpalingskring van een eendenkooi (3.16 lid 1 onder c);
- een verbod om het geweer te gebruiken vanaf of vanuit een rijdend motorrijtuig dan wel een ander voertuig, of vanuit een luchtvaartuig;
- een geweer is niet voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten (3.13 lid 4).

Lokmiddelen in combinatie met het geweer

Hulpmiddelen die veelvuldig worden ingezet bij schadebestrijding met het geweer zijn lokfluiten, niet levende lokvogels en lokvoer. Deze lokmiddelen kunnen zonder meer worden gebruikt. In de motie op de Uitvoeringsregelgeving Wet natuurbescherming is de regering verzocht om artikel 3.9 van het ontwerp van het Bn zo aan te passen, dat er duidelijkheid zou zijn over het al dan niet toestaan van hulpmiddelen voor de jacht op vogels. Deze motie is verworpen. In de mondelinge toelichting meldt de staatssecretaris dat onder de Wn hulpmiddelen niet hoeven te worden gereguleerd. Alleen middelen die in de richtlijnen (i.c.. de Vogelrichtlijn) worden genoemd, moeten worden gereguleerd.

Lokmiddelen die in de Vogelrichtlijn worden genoemd zijn blind gemaakte of verminkte levende lokvogels en bandopnemers.

Vangkooien

De Vogelrichtlijn verplicht o.a. om middelen, installaties en methoden voor het niet-selectieve vangen of doden te verbieden. Dit verbod is opgenomen in art. 3.4 Wn. GS kunnen ontheffing verlenen van dit verbod (art. 3.4 lid 2 Wn). De vangkooi is niet aangewezen als middel dat in ieder geval tot de genoemde middelen, installaties of methoden moet worden gerekend. De vangkooi kan wel worden gezien als een middel voor het massale of niet-selectieve vangen of doden.

Lokmiddelen in combinatie met de vangkooi

Bij het vangen met behulp van vangkooien worden lokvogels ingezet. Levende kauwen kunnen worden toegestaan als de vogels zijn gefokt, de vangkooien zodanig zijn vervaardigd dat in de kooi geen lichamelijk contact mogelijk is tussen de lokvogel en het te vangen dier, de vogels niet blind of verminkt zijn en de vogels beschikken over voldoende voedsel, water, lucht, beschutting en bewegingsruimte en worden ook overigens gehouden overeenkomstig de eisen gesteld bij of krachtens de Wet dieren (art. 3.9 lid 8 Bn). Gefokte vogels moeten voorzien zijn van een gesloten pootring (art. 3.28 Bn). Niet levende lokvogels zijn hulpmiddelen die zonder meer kunnen worden ingezet.

Slag- snij- of steekwapens en het doden door middel van cervicale dislocatie

Slag-, snij- of steekwapens kunnen alleen worden toegestaan voor het doden van in nood verkerende, gewonde vogels, door personen die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze

taak humaan en doeltreffend uit te voeren, en ingeval er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van het desbetreffende dier (art. 3.9 lid 7 Bn). Het doden door middel van cervicale dislocatie kan alleen worden toegestaan voor het doden van in nood verkerende, gewonde vogels van een omvang kleiner dan of gelijk aan eenden, door personen die aantoonbaar de nodige kennis en vaardigheden bezitten om deze taak humaan en doeltreffend uit te voeren, en ingeval er redelijkerwijs geen alternatief middel voorhanden is met minder mogelijke nadelige gevolgen voor het welzijn van het desbetreffende dier (art.3.9 lid 9 Bn).

Doden van gevangen kauwen

Doden van gevangen kauwen door toepassing van bijvoorbeeld de kooikersgreep (het breken van enkele halswervels, zodat de hersenen van het ruggenmerg gescheiden worden) veroorzaakt een snelle en pijnloze dood. Slag- snij- of steekwapens of doden door middel van cervicale dislocatie kunnen gezien de regeling in het Bn echter niet worden toegestaan om gevangen kauwen te doden. Het geweer is het enige middel dat overblijft om gevangen kauwen te doden. Echter er kleven veel nadelen aan het doden van gevangen kauwen met het geweer.

2.8 Verleende ontheffingen onder de Ffw

Onder de Ffw konden de volgende voor vangen of doden van kauw geschikte (hulp)middelen worden ingezet bij de uitvoering van de vrijstelling: geweren, honden, niet zijnde lange honden, jachtvogels, lokvogels, mits niet blind of verminkt. In de periode 2002 -2008 konden daarnaast kastvallen en vangkooien worden ingezet. Lokfluitjes, zijnde geen zelfstandige middelen voor vangen of doden, werden daarnaast algemeen als hulpmiddel gebruikt.

GS hebben in de periode 2011 - 2013 ter aanvulling op de middelen die konden worden gebruikt bij uitvoering van de vrijstelling, ontheffingen afgegeven voor het gebruik van de vangkooi. Voor een overzicht van deze ontheffingen zie bijlage 2. Hierna hebben GS geen ontheffingen voor het gebruik van de vangkooi meer afgegeven omdat gezien de regeling van de middelen in het Besluit beheer en schadebestrijding dieren, twijfel was gerezen over de toelaatbaarheid.⁷

⁷ Onder de Wn is de regeling duidelijk, vangkooien kunnen worden toegestaan.

3 Gegevens over de kauw⁸

3.1 Algemeen

De kauw (*Corvus monedula*) is de kleinste in ons land aanwezige kraaiachtige. De kauw is in belangrijke mate cultuurvolger en komt steeds meer voor in dorpen en steden. Kauwen broeden vaak in kolonies en een belangrijk deel van de populatie zet dit groepsgedrag ook buiten de broedtijd door. Er wordt verondersteld dat de kolonievorming bij de kauw een aanpassing is tegen nesten-plunderende kraaien. De kauw is 30-34 cm lang en heeft een spanwijdte van 64-73 cm. Zijn kleur is zwartgrijs met een lichtgrijze nek en achterhoofd. Hij heeft een relatief kleine snavel en heel licht gekleurde ogen. De kauw is vernoemd naar één geluid dat het dier maakt. De kauw maakt vele geluiden die onder diverse omstandigheden ter onderlinge communicatie dienen. Bij het vliegen maakt de kauw soms gebruik van thermiek.

3.2 Leefwijze en voortplanting

De kauw leeft bij voorkeur in parkachtige en verstedelijkte landschappen en kleinschalig cultuurlandschap, maar komt ook wel voor in boomloze terreinen, zij het in lage dichtheden. Hij heeft wat minder affiniteit met bossen en ook zeer vochtige polders zijn geen echt kauwengebied. De vogel is weinig schuw en leeft mede daarom vaak binnen dorpen en steden. De kauw is een holenbroeder en ze nestelen graag in elkaars nabijheid in vrij losse kolonies. De kolonies omvatten meestal een tiental of enkele tientallen vogels, al zijn er kolonies van honderd kauwen en meer bekend. Nesten van takjes worden aangelegd in holle bomen, oude spechtnesten, nissen en holten in gebouwen (inclusief schoorstenen en luchtkokers), nestkasten en broedkorven. Bij gebrek aan beter wordt ook wel genesteld in klimop, in konijnenholten, tussen stenen op de grond of in een boomnest. Paartjes blijven levenslang bij elkaar en trekken ook bij het foerageren samen op. Binnen de groepen bestaat een uitgebreide sociale structuur. Ze broeden één maal per jaar (3-8 eieren, meestal 4) en maken geen vervolgletsel. De broedperiode loopt van april tot in juni, de broedduur is 17-19 dagen. De jongen zitten een goede maand op het nest en worden na het uitvliegen nog een kleine maand gevoerd.

3.3 Trek

De bij ons broedende kauwen zijn standvogels. Tussen half oktober en maart-april verblijven hier ook kauwen uit het noorden en noordoosten van Europa. Net als bij de roek is ook bij de kauw de trek naar ons land afgenomen.

3.4 Voedsel

Kauwen eten van alles: plantaardig (knoppen, zaden, bessen) en dierlijk (insecten, slakken, spinnen, wormen, eieren en jonge vogels). Maar ook afval (patatresten) en aas.

3.5 Vijanden

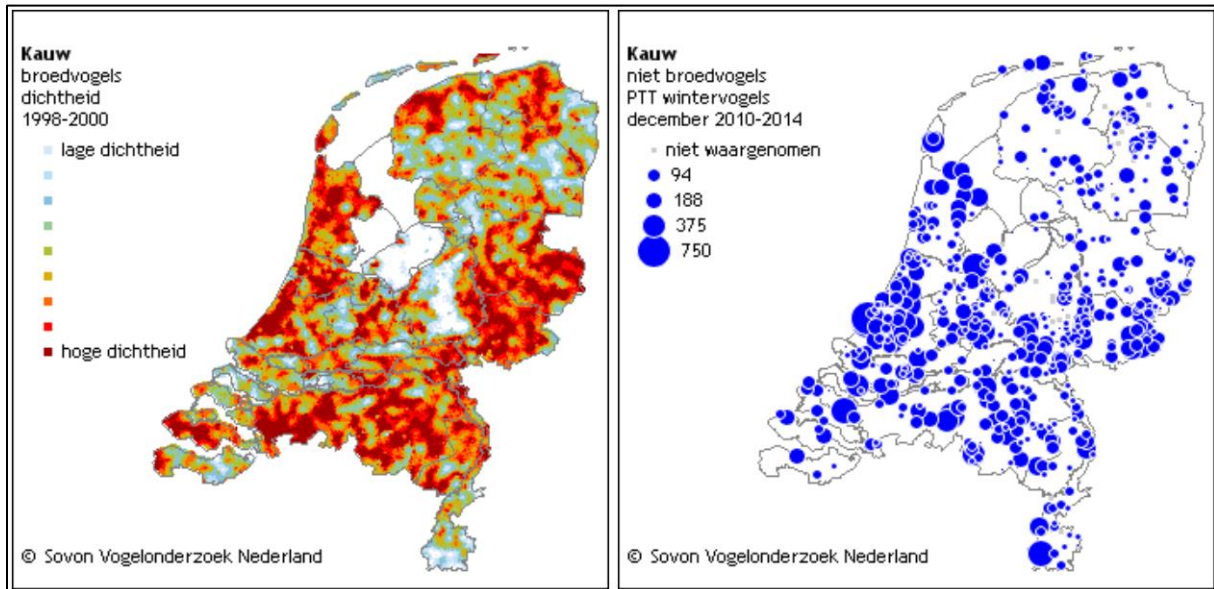
Vogels die in groepen leven, vinden enige bescherming in het groepsgedrag. Dat geldt zeker voor de kauw. Toch vallen kauwen ten offer aan havik, slechtvalk, buizerd en dergelijke. Door hun foerageergedrag op aas vallen kauwen ook ten offer aan het wegverkeer.

⁸ De meer algemene gegevens werden ontleend aan de sites van Sovon, Vogelbescherming en aan de atlassen van de Nederlandse (broed)vogels van 1978, 1987 en 2002.

4 Verspreiding en aantalontwikkeling

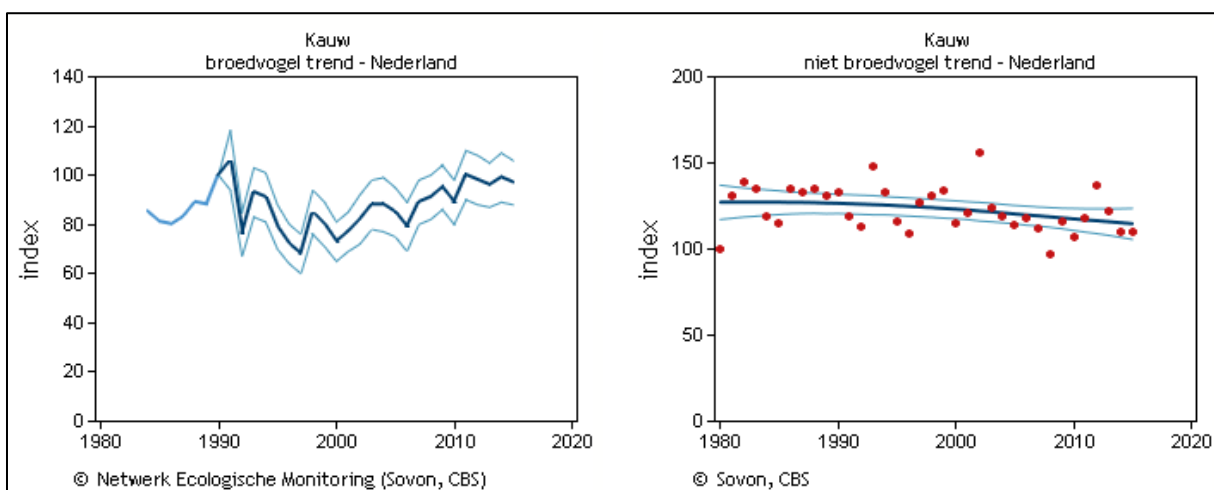
4.1 Landelijk

De kauw komt zomer en winter (vrijwel) overal in Nederland voor. De populatie broedvogels is (voor de jaren 1998-2000) door Sovon (2002) geschat op 180.000 tot 220.000 broedparen.

Afbeelding 2: Verspreiding van kauw in Nederland (bron: www.Sovon.nl). Links: relatieve dichtheden van broedvogels, o.b.v. atlasproject 1998-2000. Rechts: Gemiddelde aantallen per getelde PTT-route in de winters 2011-2015 (grijze stippen indiceren telroutes waar de soort niet is waargenomen).

De dichtheid van de kauw lijkt met name te worden bepaald door het aantal “holen” dat ze voor een nest weten te vinden en minder door het voedsel. Holle ruimten in bomen zijn tegenwoordig gebruikelijker dan vroeger, toen dood hout snel werd opgeruimd. De grootste dichtheden worden aangetroffen in verstedelijkte regio's (waaronder Zuid-Holland, de hoge zandgronden in het Zuiden en Oosten, en op de zeekleigronden in Noord- en West-Nederland. De dichtheid is het laagst in (Oost-) Flevoland en op de centrale Veluwe, in Drenthe, zuidelijk Friesland, Groningen en noordelijk Overijssel, en in zuidelijk Limburg.

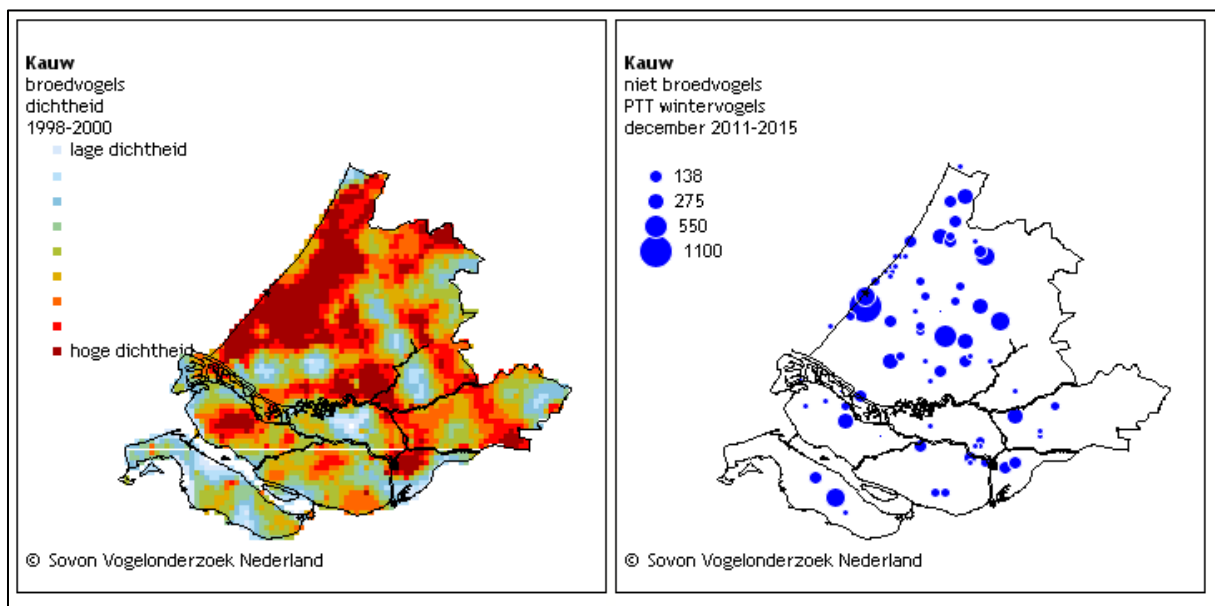

Afbeelding 3: Trend voor het aantal broedvogels en in het aantal in de winter aanwezige kauwen in Nederland

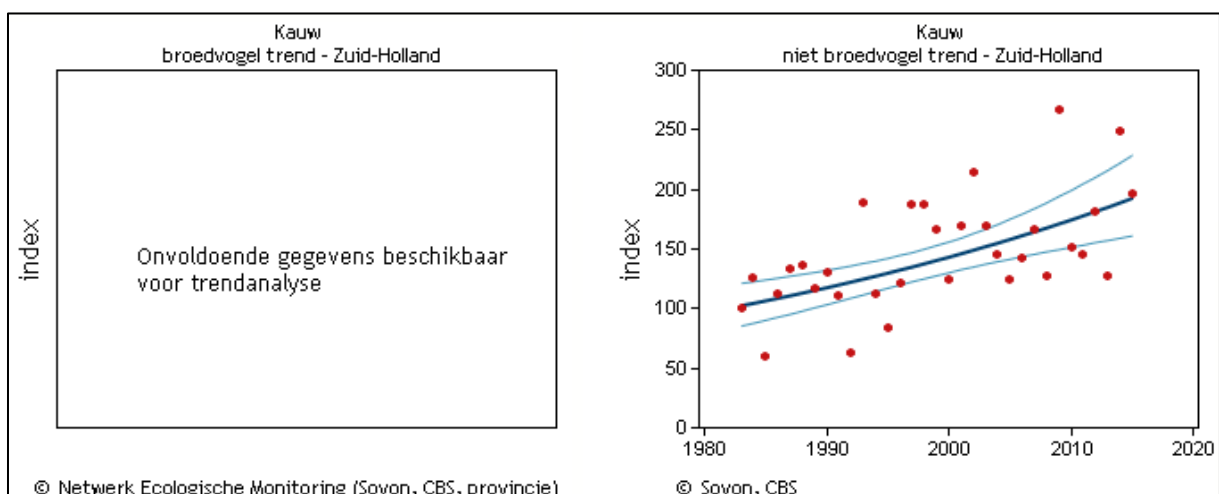
Afname van de bestrijding door de mens, verstedelijking en landschappelijke verdichting van open gebieden hebben bijgedragen aan de populatietoename die optrad tussen 1975 en ongeveer het jaar 1990. Sindsdien is de trend voor het aantal broedvogels over de lange termijn gezien stabiel, maar dat maskeert een afname in de jaren negentig gevolgd door een toename daarna. De trend over de laatste 10 jaar is licht toenemend (<5% per jaar) en de huidige stand ligt dicht bij het niveau van 1990 (afbeelding 3). Op basis van een toename van ruim 20% sinds 1998-2000 kan de huidige Nederlandse broedpopulatie worden geschat op 215.000 – 265.000 paren.

Het aantal in de winter aanwezige kauwen is op de lange termijn (sinds 1980) licht afgenomen, hetgeen vermoedelijk vooral een afname weerspiegelt van het aantal van elders afkomstige overwinteraars. Over de laatste 10 jaar bezien is de trend stabiel (afbeelding 3).

4.2 Zuid-Holland

Afbeelding 4: Verspreiding van kauw in Zuid-Holland (bron: www.sovon.nl). Links: relatieve dichtheden van broedvogels, o.b.v. atlasproject 1998-2000. Rechts: Gemiddelde aantallen per getelde PTT-route in de winters 2011-2015 (grijze stippen indiceren telroutes waar de soort niet is waargenomen).

Afbeelding 5: Trend voor het aantal in de winter aanwezige kauwen in Zuid-Holland (bron: www.sovon.nl)

De kauw komt overal in Zuid-Holland voor, de dichtheid is hoog in de hele kuststrook en in stedelijk gebied rond Den Haag/Westland, Delft, Rotterdam, Gouda en Dordrecht (afbeelding 4). Er zijn onvoldoende tellingen in kauwenhabitat in Zuid-Holland om een formele inschatting van de broedvogeltrend toe te laten, maar de beschikbare gegevens komen in grote lijnen overeen met het landelijke beeld (bron: Sovon). De trend voor het aantal in de winter in Zuid-Holland aanwezige kauwen is op de lange termijn (vanaf 1983) toenemend, en over de laatste 10 jaar stabiel (afbeelding 5).

De wildbeheereenheden in Zuid-Holland tellen op de eerste zaterdag van april de kauwen. De telling wordt oppervlakedekkend uitgevoerd volgens een vastgelegde instructie⁹. Het aantal wildbeheereenheden dat van jaar op jaar meetelt fluctueert echter nog aanzienlijk, terwijl ook het deel van een WBE waar geteld wordt van jaar op jaar kan variëren. Wildbeheereenheden omvatten ook stedelijk gebied, maar omdat het combinatietellingen zijn waarbij meerdere diersoorten worden geteld, beperken deze tellingen zich tot het landelijk gebied. Dit terwijl kauwen het talrijkst zijn in stedelijke habitats¹⁰. Vanaf 2012 zijn deze tellingen digitaal geregistreerd en kan er een dichtheid per hectare uit worden afgeleid. De dichtheid in Zuid-Holland is volgens deze tellingen 6,7 tot 9,1 per 100 hectare, wat - verschaald naar de totale oppervlakte van de wildbeheereenheden - neerkomt op een aantal van 20.000 tot 27.000 kauwen.

Vanwege het feit dat de stedelijke gebieden niet zijn meegenomen in de WBE-tellingen en vanwege de schaarste aan andersoortige telgegevens uit dergelijke habitats, is een schatting van de provinciale populatiegrootte nauwelijks te geven. Op basis van het feit dat de dichtheid in Zuid-Holland flink boven het landelijke gemiddelde ligt (Afbeelding 4 en voorlopige kaarten nieuwe Sovon-broedvogelatlas) zal deze thans zeker meer dan 20.000 broedparen bedragen, en wellicht (ruim) het dubbele (Sovon in advies over het faunabeheerplan).

⁹ De instructie staat op de website van de FBE.

¹⁰ De steden Leiden, Bodegraven, Gouda, Rotterdam (noord) en Dordrecht maakten tot 1 januari 2017 geen deel uit van een WBE. Dit terwijl kauwen hier juist veel voorkomen.

5 Schade

5.1 Schade aan gewassen, vee en bossen

Schadedreiging door activiteiten van de kauw is in agrarische delen van Nederland en Zuid-Holland zodanig omvangrijk dat dit tot de landelijke vrijstelling van de kauw heeft geleid. Als gevolg van deze vrijstelling kan schade permanent worden voorkomen door optreden met het geweer. Sinds de vrijstelling van kracht is komt schade niet meer voor vergoeding via het Faunafonds¹¹ in aanmerking. Ten aanzien van 2003, dit is het enige gehele jaar na invoering van de Flora- en faunawet in april 2002 zonder vrijstelling, werd in Nederland circa € 32.000 ter compensatie voor kauwenschade uitgekeerd¹².

De vrijstelling heeft tot gevolg dat kauwenschades in de schadetaxaties van het Faunafonds sindsdien slechts voorkomen, in zover deze onderdeel zijn van een schade veroorzaakt door andere dieren waarvoor wel een tegemoetkoming in de schade is aangevraagd (de kauwenschade wordt dan niet uitgekeerd). Hierdoor is slechts een zeer klein deel van de schades geregistreerd. In een studie naar de kosten en de baten voor de landbouw van schadesoorten¹³ wordt de in 2010 door zwarte kraai en kauw veroorzaakte gewasschade voor Nederland berekend op € 13,7 miljoen, te vermeerderen met dat deel van materiële kosten en personeelskosten (€ 20,4 miljoen euro op jaarbasis, voor alle schadebestrijding in Nederland) dat aan kraaien en kauwen moet worden toegerekend. De in 2003 uitgekeerde tegemoetkoming ter compensatie van kauwenschade (€ 32.000) ligt aanzienlijk lager dan deze geraamde schade. Dit komt vooral doordat slechts een beperkt aantal agrariërs een aanvraag doet voor een tegemoetkoming. Daarbij speelt waarschijnlijk mee dat kauwen voor de invoering van de Flora- en faunawet intensief konden worden bestreden waardoor het aanvragen van een tegemoetkoming voor door kauwen veroorzaakte schade niet gebruikelijk was.

Schade kan ontstaan aan:¹⁴

- granen, mais
- volle grondsgroenten algemeen en bloemkool, broccoli, romanesco, peulvruchten en koolsoorten in het bijzonder
- graszaad, graszoden en pas ingezaaid gras
- appels, peren, bessen, aardbeibloemen, bloemzaden en bloembollen
- bosbouw en bomenteel
- opgeslagen ruwvoer (kuilvoer, silage, pakken en rollen)
- jonge kippen en eenden (predatie)

De gemengde schades uit de taxaties van het Faunafonds in de periode 2012 - 2016 betreffen vrijwel alleen schades aan met name peer, aan appel en een enkele maal aan graan of mais. Het aantal taxaties waarbij kauwen betrokken waren, bedroeg over de jaren 2012: 144; 2013: 90; 2014: 50; 2015: 22 en in de eerste helft van 2016: 2¹⁵. Ongeveer de helft van de getaxeerde kauwenschades zijn in omvang “belangrijk” (> € 250 per geval). Hoge schades (orde van grootte € 1.000) vormen een uitzondering. Het tweede half jaar van 2012 vormt hierop een uitzondering: 139 getaxeerde schades

¹¹ Sinds enkele jaren wordt de schadetegemoetkoming door de provincies verzorgd en voert BIJ12 de taxaties uit.

¹² De werkelijk opgetreden schade was (veel) hoger. Niet alle getaxeerde schade wordt uitgekeerd en niet alle schade wordt gemeld.

¹³ (Guldmond, den Hollander, van Well, & Keuper, 2013)

¹⁴ (Oord, 2009) & (BIJ12, 2017)

¹⁵ Zie www.bij12.nl

werden mede door de kauw veroorzaakt en de schade aangericht door kauwen was in 72% van deze gevallen belangrijk en velen schades waren groot¹⁶. Kauwenschades in de taxaties van het Faunafonds met betrekking tot Zuid-Holland zijn gering (enkele per jaar), daarvan is een enkele keer sprake van een belangrijke schade. Dit is waarschijnlijk het gevolg van het feit dat appels en peren waarvoor gemengde schades veel worden getaxeerd, beperkt worden verbouwd in Zuid-Holland. Al deze schades zijn ontstaan ondanks de mogelijkheid schade te bestrijden op basis van de vrijstelling.

5.2 Schade aan fauna

De kauw kan, alhoewel in mindere mate dan de zwarte kraai, schade veroorzaken aan bodembroedende (weide)vogels en hazen, ook om deze reden werd de kauw door de minister landelijk vrijgesteld. Tevens predeert de kauw zangvogels.

5.3 Overige schades

De bescherming van volksgezondheid of openbare veiligheid en de veiligheid van het luchtverkeer kunnen in incidentele gevallen maatregelen tegen kauwen noodzakelijk maken. Kauwen kunnen ook schade veroorzaken aan rieten daken maar bestrijding van kauwen ter bescherming van eigendommen is niet mogelijk.

Conclusie

De aanleidingen tot de landelijke vrijstelling van de kauw onder de Wn door de minister (dreiging van schade aan: gewassen, vee, bossen en schade aan fauna) vormen ook in Zuid-Holland een valide argument tot ingrijpen. Hoewel als gevolg van de decennialange landelijke vrijstelling van de kauw geen inventarisatie van schades ter beschikking staat, is deze schade van belangrijke omvang. Dit blijkt ook uit de omvang van de gewasschade in het enige jaar dat er geen landelijke vrijstelling bestond (2003) en uit de uitkomst van een in 2013 gepubliceerd onderzoek naar o.a. de schade veroorzaakt door de zwarte kraai¹⁷.

6 Middelen en maatregelen ter voorkoming van schade

6.1 Weren en verjagen

Er bestaat een reeks van preventieve maatregelen waarmee men kan proberen vogels bij een gewas weg te houden of ervandaan te jagen¹⁸. Deze maatregelen van akoestische en visuele aard hebben het nadeel dat dieren aan deze middelen wennen en ervaren dat er geen werkelijke bedreiging van uitgaat. Hoewel er middelen zijn die enige tijd werken, vragen deze erom dat ze wisselend en in combinatie worden ingezet, zodat gewinning zoveel als mogelijk wordt voorkomen. Veelal werken ze te kort om het gewas in de kwetsbare periode zodanig te beschermen dat de schade voor de grondgebruiker enigszins acceptabel wordt. Deze gewinning treedt minder op bij afschot of bij de inzet van jachtvogels. Aan het gebruik van preventieve middelen en dan met name de akoestische, kleven ook nadelen. Kan de grondgebruiker vrede hebben met een gaskanon dat de hele dag staat te knallen, niet iedere omwonende is gelukkig met zo'n apparaat. Daar komt bij dat Zuid-Holland nog een reeks van geregistreerde eendenkooien kent. Binnen de afpalingskring moet de rust worden bewaard. Hier ontstaat spanning tussen diverse belangen, waarbij de kooiker soms beter geholpen is met een

¹⁶ 103 belangrijke schades: € 250-500: 35 stuks, € 500-1.000: 33 stuks, € 1.000-2.000: 21 stuks, € 2.000-3.000: 8 stuks, € 3.000-4.000: 2 stuks, € 4.000-5.000: 1 maal, € 5.000-6.000: 2 stuks en € 7.000-8.000: 1 maal. Alles tezamen vrijwel € 125.000.

¹⁷ (Guldmond, den Hollander, van Well, & Keuper, 2013)

¹⁸ (Oord, 2009) & (BIJ12, 2017)

paar maal in de week doeltreffend optreden met het jachtgeweer binnen het afpalingsrecht, dan met het plaatsen van gaskanonnen buiten het afpalingsrecht. Het gebruik van gaskanonnen kan ook permanente verstoring van andere diersoorten inhouden. Lasertechniek is ter preventie van kauwenschade niet in alle gevallen toepasbaar. Dit omdat de stralen bij hoge gewassen en in boomgaarden te veel worden gereflecteerd.

Naast de effectiviteit bepalen financiële aspecten en de tijd die een methode vergt, of toepassing een bevredigende andere oplossing is. De inspanning door de grondgebruiker dient redelijk en billijk te zijn en in verhouding te staan tot de effectiviteit.

6.2 Afschot

Omdat verjaging niet afdoende helpt en constante inspanning vraagt zijn andere middelen nodig om schade te voorkomen. Ook de landelijke vrijstelling van de kauw door de minister impliceert dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan het doden van kauwen en dat met deze beheermaatregel geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Omdat gewinning minder plaatsvindt ten aanzien van afschot dan ten aanzien van verjaging alleen, is de afschrikkende werking van dit afschot noodzakelijk. Door enkele dieren te doden wordt bij de overige dieren enige tijd ingeprent, dat er ter plaatse wezenlijk gevaar dreigt. In diverse rapporten betreffende van kauwen verschillende schadeveroorzakende vogels is aangegeven dat deze methode het meest effectief is^{19 20 21}. Daarnaast wordt door afschot de populatie-omvang ter plaatse (tijdelijk) verkleind waardoor de schadedreiging afneemt.

6.3 Vangkooi

Om de populatie-omvang bij de schadelocatie (tijdelijk) te beperken kan ook de kauwenvangkooi worden ingezet. In de praktijk is gebleken dat de vangkooi een effectief en efficiënt middel is om schade te voorkomen. Het is mogelijk om op deze manier gedurende een bepaalde periode kauwen te vangen, terwijl de te leveren inspanning en de verstoring veel minder is dan bij de bestrijding met behulp van een geweer. De vangkooi op zich wordt weliswaar beschouwd als een niet selectief vangmiddel, echter een juist gebruik en het op tijd loslaten van niet bedoelde vogel-bijvangsten maakt het gebruik van de kooi juist bijzonder selectief.

7 In Zuid-Holland uitgevoerde schadebestrijding 2011-2016

De kauw is al heel lang een soort die het hele jaar mag worden bestreden. Dit was al zo onder de Jachtwet, waarin de kauw aanvankelijk tot het schadelijk wild werd gerekend. Kort na invoering van de Flora- en faunawet werd de kauw vanwege landbouw- en faunaschade op 1 april 2004 landelijk vrijgesteld.

Er zijn geen volledige gegevens over afschot en vangst van kauwen uit de periode voor 2017. De oorzaak hiervan is dat er geen rapportageverplichting van kracht was voor gebruikers van de vrijstelling. Er bestaan wel gegevens uit recente jaren die op Zuid-Holland betrekking hebben, maar van een meldingsplicht was geen sprake waardoor deze getallen slechts een beperkte indicatie geven. In alle WBE's zijn in 2014 en 2015 gedode kauwen geregistreerd. Per jaar werden in totaal respectievelijk 855 en 1.197 kauwen geregistreerd.

¹⁹ (Lensink, Strucker, & Beuker, 2014)

²⁰ (Souren, 2013)

²¹ (van den Bosch, Kloen, & Lommen, 2014)

De ontheffingen die zijn verleend voor de vangkooi in de periode 2011 – 2013 kennen wel een rapportageplicht. Ontheffinghouders zijn verplicht te rapporteren aan de provincie. De rapportages zijn echter nog niet beschikbaar.

8 Voorgestelde middelen, methoden en maatregelen ter voorkoming van schade 2017-2023

8.1 Uitvoering vrijstelling

Schadedreiging door de kauw ten aanzien van gewassen, vee, bossen en fauna treedt op binnen alle Zuid-Hollandse wildbeheereenheden. Ter beperking van schade aan gewassen, vee, bossen en fauna wordt ook in de komende jaren in alle wildbeheereenheden uitvoering gegeven aan de landelijke vrijstelling. Er zal conform de vrijstellingsregeling worden opgetreden bij locaties waar schade kan optreden of is opgetreden en in het omringende gebied, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade.

Geweer

Met het geweer worden, ter verhoging van de effectiviteit en weidelijkheid, lokmiddelen gebruikt. De hier bedoelde lokmiddelen zijn: niet levende lokvogels, lokvoer en lokfluiten. Met de inzet van lokmiddelen zijn twee doelen gediend. Ten eerste is een effectief afschot dat overige kauwen verjaagt slechts mogelijk wanneer kauwen dicht genoeg bij de schutter komen. Is afschot van enkele kauwen niet mogelijk, dan fungeert de schadebestrijder slechts als middel tot verjaging op basis van menselijke aanwezigheid. Ten tweede draagt de inzet van lokmiddelen ertoe bij dat onnodig lijden wordt voorkomen doordat de schootsafstand wordt verkleind en de kans op niet direct dodelijke schoten wordt verminderd. Om gewonde kauwen uit hun lijden te kunnen verlossen, zal de FBE in aanvulling op de middelen van de vrijstelling, toestemming voor het gebruik van slag- snij- en steekwapens en het doden door cervicale dislocatie aanvragen.

Kauwen vliegen in de schemering van hun roestlocaties naar de foerageergebieden. Verjagend afschot van aanvliegende dieren bij het foerageergebied in het een uur voor zonsopkomst is daardoor bijzonder effectief. Onderzoek in Schotland laat zien dat kraaiachtigen zich voor zonsopgang in de schemering verzamelen in het foerageergebied en direct gaan foerageren en na zonsondergang groepsgewijs naar de roestlocaties vliegen²². De schemerperiode in Zuid -Holland treedt 's morgens eerder in en 's avonds later dan in andere delen van Nederland door het licht van de grote steden, de vele lantaarnpalen langs wegen en de verlichte kassen. De FBE zal ontheffing aanvragen om het geweer te kunnen gebruiken in het uur voor zonsopgang.

Vangkooi

Tijdelijke inzet van een vangkooi bij schadelocaties gedurende de periode dat de meeste schade dreigt, heeft belangrijke voordelen ten opzichte van het geweer (de vangkooi is geluidsarm en functioneert terwijl de bestrijder afwezig is). De FBE zal echter pas ontheffing aanvragen voor het gebruik van vangkooien als er andere middelen dan het geweer kunnen worden gebruikt om gevangen kauwen te doden. Het aantal vangkooien dat per WBE kan worden ingezet zal worden beperkt. De FBE zal bij de aanvraag voor ontheffing geen toestemming vragen voor het gebruik van levende gefokte kauwen (met gesloten pootring).

²² (Picozzi, 1975)

De vangkooi moet dagelijks worden gecontroleerd door de verantwoordelijke gebruiker en bijvangst moet terstond in vrijheid worden gesteld. Plaatsing van een kooi moet worden gemeld, inclusief naam, adres en mobiel telefoonnummer van de verantwoordelijke gebruiker (uitvoerder van de ontheffing) en de grondgebruiker en de exacte locatie van de vangkooi.

Escalatieladder

Omdat schade niet door middel van populatiebeheer zal worden voorkomen, is het op grote schaal bewerken van eieren van de kauw niet aan de orde. Schade zal conform de landelijke vrijstellingsregeling worden voorkomen door optreden bij de locaties waar schade kan ontstaan of is ontstaan en in het omringende gebied. De minister heeft bij de vrijstelling van de kauw vastgesteld dat er geen effectieve niet-dodelijke maatregelen zijn om schade te voorkomen. Naast de maatregelen die vrijwillig worden genomen in aanvulling op het afschot, zal de FBE geen aanvullende maatregelen vragen alvorens kan worden opgetreden op basis van de vrijstelling. Jacht op de kauw is niet mogelijk en wordt niet uitgevoerd.

Ten aanzien van de verwachte effectiviteit van bestrijdingsmaatregelen wordt geconstateerd dat door het ontbreken van bruikbare gegevens over getaxeerde schades voor Zuid-Holland geen getalsmatige effectiviteitsevaluatie kan worden gemaakt. Wel kan worden aangegeven dat maatregelen onder de vrijstelling, geoptimaliseerd met gebruik van de vangkooi, in het verleden heeft geresulteerd in een voor grondgebruikers aanvaardbaar resultaat, zonder dat dit een blijvende verlaging van de omvang van de populatie kauwen veroorzaakte.

8.2 Voorkomen overige schades

Indien schade dreigt aan de volksgezondheid of openbare veiligheid of aan de vliegveiligheid kan schade worden voorkomen op basis van ontheffing voor doden. Belanghebbenden kunnen een onderbouwd verzoek doen aan de FBE om een dergelijke ontheffing aan te vragen bij GS. Naar verwachting zal een dergelijke aanvraag niet of hoogstens sporadisch worden gedaan.

8.3 Beperking optreden in Natura 2000-gebieden en rustgebieden voor trekganzen

In Natura 2000-gebieden zal alleen worden opgetreden met het geweer indien dit is toegestaan in het Natura 2000-beheerplan of op grond van een vergunning (op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 of een vergelijkbare vergunning op basis van de Wet natuurbescherming) of op grond van een bestuurlijk oordeel. De FBE gaat er vanuit dat het gebruik van de vangkooi niet vergunningplichtig is.

In de door GS aangewezen rustgebieden voor trekganzen zal niet worden opgetreden met het geweer in de periode 1 november – 31 maart.

9 Staat van instandhouding

9.1 Algemeen

Betekenis staat van instandhouding

Onder de Flora- en faunawet werd een ingreep (via vrijstelling, aanwijzing of ontheffing) afhankelijk gesteld van het oordeel of de maatregelen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding. Zowel het woord “gunstig” als de woordkeus dienaangaande in de wet sloot slechts ten dele aan bij de onderliggende Europese regelgeving.

Onder de Wn is wel aansluiting gezocht bij de woordkeus en strekking van bestaande Europese regelgeving. Soorten zijn nu uitgesplitst naar soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wn paragraaf 3.1) en soorten die vallen onder de Habitatrichtlijn (Wn paragraaf 3.2). Daarnaast zijn er overige soorten, waarvoor het Nederlandse beschermingsniveau niet onder Europese regelgeving valt (Wn

paragraaf 3.3)²³. Er is een verschil tussen de inzet van de Vogelrichtlijn (de maatregelen mogen niet leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding) en de Habitatrichtlijn (door de maatregelen wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populatie in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan). De woordkeus uit de Europese richtlijnen is letterlijk in de Wn (artikel 3.3, lid 4 onder c en artikel 3.8, lid 5 onder c) overgenomen.

Met deze stap wordt de intentie van de Europese regelgeving onderstreept: behouden wat er is (tevens artikel 7, eerste lid Vogelrichtlijn: “pogingen tot instandhouding die worden ondernomen, *niet in gevaar brengen*”) en geen afbreuk doen aan het streven de gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (Habitatrichtlijn). Dat een ingreep in dit licht gezien moet worden, leidt tot de conclusie dat beheer ten aanzien van een soort die zich om andere reden plaatselijk of in het gehele verspreidingsgebied niet in een gunstige staat van instandhouding bevindt, zeer wel mogelijk is.

Daarnaast hoeft een afnemend aantal dieren van een soort niet te betekenen dat de staat van instandhouding in het geding is. Birds International stelt bijvoorbeeld (in opdracht van en met instemming van de Europese gemeenschap) betreffende de roek dat, ondanks het feit dat de roek wereldwijd in aantal is afgenomen en in Azië zelfs stevig in aantal is afgenomen, er geen zorg bestaat over de staat van instandhouding. De Afdeling bestuursrechtspraak onderschrijft in een uitspraak van 1 maart 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BV7500 (r.o. 2.5 ev.) het standpunt van de rechtbank Noord-Holland in een zaak betreffende de bestrijding van ganzen dat een afnemende trend op zichzelf niet leidt tot de conclusie dat de staat van instandhouding ongunstig is en dat daarom geen ontheffing zou mogen worden verleend.

Het bij de beoordeling te betrekken gebied

Een oordeel over de staat van instandhouding van vogels staat in relatie staat tot de omvang van het gebied dat men bij het vormen van dit oordeel in beschouwing neemt. Deze gebiedsomvang kan men op een aantal niveaus kiezen, bijvoorbeeld wereldwijd, landsoppervlak, provinciaal oppervlak. De Europese commissie heeft in de “Handreiking aan de lidstaten over de bescherming van soorten onder de Habitatrichtlijn”²⁴ aangegeven dat een gewenst niveau dat van de netwerkpopulatie (metapopulatie²⁵) is met dien verstande dat dit niet landsgrensoverschrijdend geldt.

Naar de mening van de FBE is een beschouwing op het niveau van een provincie of van meerdere provincies dus mogelijk, hoewel dit afhankelijk is van de diersoort. Anderszins zou het buiten de realiteit geredeneerd zijn, de staat van instandhouding van een soort die in recente tijden nog in een groot deel van Europa voor kwam, maar nu alleen nog in (een deel van) Nederland floreert, een gunstige staat van instandhouding toe te dichten. Tegelijkertijd blijft de mogelijkheid bestaan ook in een dergelijke extreme situatie beheer gericht op schadebeperking in het deel van leefgebied door te voeren, alwaar de staat van instandhouding nog in orde is. De hierboven aangehaalde handreiking is hierover ook duidelijk en geeft aan dat de ingreep daarbij steeds meer gericht moet zijn op de meest buitengewone omstandigheden. Indien de staat van instandhouding zich in dergelijk zwaar weer bevindt, kan het nemen van schade-compenserende maatregelen behulpzaam zijn (zonder dat deze de aan de ingreep gestelde eisen kan vervangen). Beheerplannen voor onderhavige soorten zijn geen verplichting, maar worden wel aanbevolen als gereedschap om te onderbouwen dat toegestane derogaties op het beschermingsregiem overeenkomen met de bedoelingen van de Habitatrichtlijn. De

²³ De kauw valt (zoals alle van nature in het wild voorkomende vogels) onder de Vogelrichtlijn en kan (art 7, derde lid) voor bejaging worden vrijgegeven.

²⁴ (EEC, 2007)

²⁵ Metapopulatie: een aantal in ruimte gescheiden deelpopulaties van een soort, welke toch onderlinge contacten hebben.

bestuurslaag die binnen de lidmaatschapsstructuur van de EU het breedste overzicht bezit (in Nederland de landsregering) is verantwoordelijk voor bewaking, evaluatie en rapportage van deze aspecten.

9.2 Staat van instandhouding van de kauw

De Wn geeft in artikel 1.1 onder 1 de volgende definitie van het begrip gunstige staat van instandhouding van een soort:

staat van instandhouding van een soort waarvoor geldt dat:

- a. uit populatie dynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
- b. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
- c. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden;

Met een recente landelijke broedpopulatie van ca. 215.000-265.000 paren en een aanwezigheid in 93% van alle atlasblokken (5 x 5 km²) is de kauw een zeer talrijke broedvogel in Nederland (Sovon 2002, Bijlsma et al. 2001). De kauwenstand in Nederland is sinds 1990 eerst gedaald en daarna weer gestegen tot vrijwel hetzelfde, in historisch opzicht hoge, niveau. De lichte afname van de winteraantallen is waarschijnlijk vooral veroorzaakt doordat tegenwoordig minder trekvogels uit Noord-Europa bij ons overwinteren. Er is geen reden om aan te nemen dat de situatie in Zuid-Holland in negatieve zin anders is; de winterpopulatie is hier zelfs toegenomen, hoewel recent stabiel. De broedverspreiding in Nederland is tussen het midden van de jaren zeventig en 1998-2000 op atlasblokniveau met 8% toegenomen (Sovon 2002), en sindsdien niet duidelijk gedaald (voorlopige gegevens nieuwe broedvogelatlas Sovon). De habitats die kauwen bewonen zijn eveneens wijdverspreid, en ontwikkelingen zoals voortgaande verstedelijking en het ouder worden van bossen en parken (toename nestgelegenheid) spelen de soort nog in de kaart.

De indicatieve Staat van Instandhouding van de kauw als broedvogel in Nederland is beoordeeld als 'matig ongunstig'.^{26 27} Dit op basis van een matig ongunstige trend in de verspreiding: een daling van <2.5% per jaar in de gemiddelde presentie per monitoringeenheid. Hierop valt af te dingen dat de presentie op een zo klein schaalniveau als broedvogelmonitoringplots bij niet zeer talrijke soorten gevoelig is voor veranderingen in dichtheid binnen een nog bezet verspreidingsgebied, en dat bebouwd gebied (waar de meeste kauwen huizen) ondervertegenwoordigd is in de telgebieden waarop deze trend is gebaseerd. Op het grotere schaalniveau van atlasblokken (5 x 5 km²) is ook geen afname in de verspreiding zichtbaar. De beoordeling van de overige drie aspecten van de indicatieve Svl ('populatie', 'leefgebied' en 'toekomst') door Vogel et al. (2013) is 'gunstig'.

Conclusie

De situatie van de kauw voldoet aan de hierboven genoemde criteria voor een gunstige staat van instandhouding, zowel landelijk als in Zuid-Holland. De in dit faunabeheerplan voor Zuid-Holland beschreven schadebestrijding zal qua intensiteit een voortzetting zijn van de bestrijding die al vele jaren wordt uitgevoerd. De gunstige staat van instandhouding is door deze bestrijding met geweer en vangkooi kennelijk niet in het geding gekomen.

²⁶ (Vogel, et al., 2013)

²⁷ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2017)

Hoewel de grootte van de Zuid-Hollandse kauwenpopulatie niet nauwkeurig bekend is, is wel duidelijk dat een aantal van 800-1200 geschoten vogels, zoals in recente jaren, hiervan slechts een gering deel uitmaakt. Uitgaande van een vrijwel zeker te lage raming van 20.000 paren, die inclusief jonge vogels leidt tot minstens 50.000 individuen, bedraagt dit aandeel ten hoogste ca. 2%, maar waarschijnlijk eerder ca. 1%. Hoewel dit bij gebrek aan gegevens over broedsucces en natuurlijke sterfte niet geheel zeker is, is het onwaarschijnlijk dat dit afschot een merkbaar effect heeft op de stand. Dat het de staat van instandhouding in gevaar brengt kan redelijkerwijze worden uitgesloten.

Daarnaast heeft de minister bij het plaatsen van de kauw op de landelijke vrijstellingslijst vastgesteld dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. De kauw wordt in Nederland algemeen bestreden, ook met de vangkooi, zonder gevolgen voor de staat van instandhouding.

10 Organisatie uitvoering

10.1 Centrale rol wildbeheereenheid (WBE)

De wildbeheereenheden (WBE's) hebben onder de Wet natuurbescherming een centrale rol bij de uitvoering van schadebestrijding, beheer en jacht. In de Memorie van toelichting staat op p. 165/166: "In het onderhavige wetsvoorstel hebben de wildbeheereenheden een meer prominente rol gekregen dan in de Flora- en faunawet. Het zijn over het algemeen de wildbeheereenheden die uitvoering zullen geven aan het faunabeheerplan. Zij zullen in de praktijk de beheerdaden verrichten op grond van de provinciale ontheffing voor beheer en zij bevorderen dat de aangesloten jachthouders de jacht en de schadebestrijding uitvoeren overeenkomstig het faunabeheerplan en ten dienste van de grondgebruikers.....De toekenning van deze taken en verantwoordelijkheden aan de wildbeheereenheden vindt haar rechtvaardiging in het feit dat deze samenwerkingsverbanden bij uitstek streekgebonden zijn. Om de wildbeheereenheden deze taken effectief te kunnen laten uitvoeren, is erin voorzien dat alle van het geweer gebruikmakende jachthouders – jachthouders met een jachtake – binnen het werkgebied van een wildbeheereenheid zich bij deze eenheid moeten aansluiten (voorgesteld artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onderdeel b²⁸)."

In de Verordening is in artikel 4.2 geregeld dat er geen uitzonderingen worden gemaakt op deze wettelijke verplichting. Tevens is aanvullend geregeld dat alleen de jachthouder of personen met schriftelijke toestemming van de jachthouder die lid is van de WBE of leden van de WBE zelfstandig uitvoering mogen geven aan het faunabeheerplan. In lijn met de wettelijke en provinciale regeling, geeft de FBE de jachthouder die lid is van de WBE een centrale rol bij de schadebestrijding.

10.2 Uitvoering vrijstelling

De vrijstelling wordt uitgevoerd²⁹ door de jachthouder met een jachtake die lid is van de WBE en door personen met schriftelijke toestemming van deze jachthouder (in het jachtveld van de jachthouder)³⁰. De FBE stelt wel de extra eis dat degenen die zelfstandig optreden met toestemming van de jachthouder met een jachtake, zelf ook lid zijn van de WBE.

Indien de jachthouder een rechtspersoon is (bijvoorbeeld een gemeente of terreinbeheerder) wordt de vrijstelling uitgevoerd door personen met toestemming van de jachthouder. De uitvoerenden moeten lid zijn van de WBE, voor de rechtspersoon geldt deze verplichting niet. In uitzonderingssituaties kan de FBE toestaan dat de uitvoerenden geen lid zijn van de WBE. De jachthouder moet dan, ook gezien de regels in de Verordening, wel lid zijn van de WBE. Bijvoorbeeld, indien een gemeente die jachthouder is, een betaalde schadebestrijder inschakelt, kan worden toegestaan dat deze schadebestrijder geen lid is van de WBE mits de gemeente wel lid is.

In het geval dat de grondgebruiker zelf geen jachthouder is en de jacht ook niet zelf heeft verhuurd, kan de grondgebruiker na afstemming met de WBE personen die lid zijn van de WBE de vrijstelling laten uitvoeren op zijn gronden. Daarnaast kunnen grondgebruikers na afstemming met de WBE personen die lid zijn van de WBE inschakelen voor de uitvoering van de vrijstelling indien de jachthouder niet verantwoordelijk wil zijn voor de uitvoering of tekort schiet in de uitvoering.

²⁸ De verplichting is in de definitieve wet opgenomen in artikel 3.14 lid 1.

²⁹ De uitvoerders kunnen zelfstandig optreden.

³⁰ De uitvoerenden van de vrijstelling hebben ook (een schriftelijke en gedagtekende) toestemming nodig van de grondgebruiker (artikel 3.15 lid 7 Wn)

De uitvoerder mag zich laten vergezellen door andere geweerdragers bij de uitvoering. Degene die de uitvoerder vergezelt, hoeft geen lid te zijn van de WBE.

10.3 Voorwaarden voor uitvoering van de vrijstelling

De FBE stelt de volgende voorwaarden aan de uitvoerders³¹ van de vrijstelling:

- De uitvoerder is lid van de WBE tenzij de FBE een uitzondering heeft toegestaan (zie hiervoor).
- De uitvoerder heeft een account in Dora, het digitale registratiesysteem van de FBE.
- De uitvoerder beschikt over een schriftelijke en gedagtekende toestemming van de grondgebruiker als bedoeld in artikel 3.15 lid 7 Wn voor zichzelf en voor degenen die hem vergezellen.
- De uitvoerder of de jachthouder die de uitvoerder toestemming heeft gegeven, meldt bij de FBE dat hij gebruik maakt van de vrijstelling.
- De uitvoerder rapporteert de gedode zwarte kauwen volgens de aanwijzingen van de FBE.

10.4 Uitvoering vrijstelling met gebruik vangkooi

Vangkooien zullen worden ingezet op basis van een uitvoeringsplan van de WBE. De inzet van vangkooien loopt ook via de WBE.

Gebruik ontheffingen door niet-aangesloten jachthouders

Gezien de wettelijke regeling zijn alle jachthouders met een jachtakte die gebruik maken van de ontheffingen van de FBE aangesloten bij een WBE en daarmee bij de FBE. Jachthouders zonder jachtakte die niet zijn aangesloten bij de WBE en de FBE, kunnen gebruik maken van ontheffingen van de FBE onder de voorwaarde dat de uitvoerder lid is van de WBE.

11. Monitoring

Omdat de provincie schade aangericht door kauwen niet vergoedt, is monitoring van de schade via de taxaties uitgevoerd door het Faunafonds van beperkte waarde. Schade kan wel worden gemeld zonder een aanvraag te doen voor een tegemoetkoming via www.faunaschade.nl. Echter deze schades worden niet getaxeerd waardoor deze meldingen beperkte waarde hebben. De provincie kan overwegen enkele schades toch te taxeren om beter zicht te krijgen op de schade aangericht door kauwen³². Daarnaast kan grondgebruikers worden gevraagd naar de effectiviteit van de schadebestrijding; de FBE overweegt om te onderzoeken in hoeverre grondgebruikers tevreden zijn met de schadebestrijding.

Alle gevangen en geschoten dieren worden verplicht gerapporteerd via het digitale systeem van de FBE (Dora). De jachthouder is verantwoordelijk voor de correcte rapportage voor zijn jachtveld. De FBE zal bevorderen dat na optreden het aantal gevangen en geschoten dieren meteen wordt geregistreerd. Ieder kwartaal wordt de rapportage “afgesloten” waarbij ook controle plaatsvindt op de rapportageplicht.

³¹ Uitvoerders zijn personen die zelfstandig optreden.

³² De schade zal over het algemeen schade zijn die is ontstaan ondanks bestrijding.

Om de populatieontwikkeling van de kauw te monitoren zullen gegevens van Sovon worden gebruikt. Daarnaast tellen de wildbeheereenheden in het voorjaar de kauwen. Bezien zal nog worden of deze telling zal worden voortgezet en of (bij voortzetting) de telwijze aanpassing behoeft.

Literatuur

- BIJ12. (2017, 01 01). *Preventiekit Kraaiachtigen*. Opgeroepen op 05 15, 2017, van <https://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/faunaschade-preventiekit-fpk/kraaiachtigen/>
- EEC. (2007). *Guidance document on the strict protection of animals species of Community interest under the Habitats Directive 92/43*. Brussel: EEC. Opgehaald van http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/guidance/pdf/guidance_en.pdf
- Guldemon, J., den Hollander, H., van Well, E., & Keuper, D. (2013). *Kosten en baten voor de landbouw van schadesoorten*. Culemborg: CLM Onderzoek en Advies.
- Lensink, R., Strucker, R., & Beuker, D. (2014). *Effectiviteit verschillende regimens van verjaging en afschot in relatie tot schade aan akkerbouwgewassen*. Culemborg: Bureau Waardeburg.
- Oord, J. (2009). *Handreiking Faunaschade. Preventieve maatregelen, soorten faunaschade, wetgeving, beleidsregels en procedures*. Dordrecht: Het Faunafonds.
- Picozzi, N. (1975). A study of the Carrion/Hooded Crow in north-east Scotland. *Brit. Birds*(68), 409-419.
- Souren, C. (2013). *Eindrapportage Kraaiachtigen Project*. Roermond: Arvalis.
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2017, 01 01). *Kauw*. Opgeroepen op 05 15, 2017, van <https://www.sovon.nl/nl/soort/15600>
- van den Bosch, M., Kloen, H., & Lommen, J. (2014). *Inventarisatie en beoordeling van vogelwerende maatregelen in perenteelt*. Culemborg: CLM Onderzoek en Advies.
- Vogel, R., Bouwma, I., Koese, B., Kranenbarg, J., La Haye, M., Odé, B., . . . Zollinger, R. (2013). *Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn*. Nijmegen: Sovon Vogelonderzoek Nederland.